

Sykehusinnkjøp HF

Organisasjonsnummer 916 879 067
Telefon 78 95 07 00
post@sykehusinnkjop.no
Sykehusinnkjøp HF, Postboks 40, 9811 Vadsø

Policy for samfunnsansvar

Overordnede føringer og retningslinjer

Godkjent av:	Styret
Gyldig fra:	1.januar 2022
Gjelder for:	Alle ansatte
Dokumenteier:	Administrerende direktør
Versjon:	1.0
Nivå:	1 Ekstern

Innholdsfortegnelse

1	Generell del.....	3
1.1	Omfang.....	3
1.2	Ansvar	3
1.3	Ambisjon	3
1.4	Standardisering og komparative fortrinn	4
1.5	Opplæring og ressurser.....	4
1.6	Kommunikasjon og rapportering	4
1.7	Risikovurdering og aktsomhetsvurdering.....	4
1.8	Avtaleoppfølging.....	5
1.9	Leverandørutvikling	5
1.10	Kategoriarbeid.....	5
1.11	Gevinstrealisering	5
2	Fagspesifikk del - miljø og klima	6
2.1	Hovedprinsipper	6
2.2	Mål	6
2.2.1	Miljømerker	6
2.2.2	Substitusjon av helse- og miljøskadelige stoffer.....	7
2.2.3	Sirkulær økonomi.....	7
2.2.4	Miljøledelse.....	7
2.3	Kategorispesifikke føringer	8
2.4	Avtaleoppfølging.....	8
3	Fagspesifikk del - arbeidslivskriminalitet og sosial dumping	9
3.1	Hovedprinsipper	9
3.2	Mål	9
3.2.1	Forutsigbarhet i krav og oppfølging.....	10
3.2.2	Risikoområder	10
3.3	Kategorispesifikke føringer	10
3.4	Avtaleoppfølging.....	10
4	Fagspesifikk del - etisk handel	12
4.1	Hovedprinsipper	12
4.2	Mål	12
4.2.1	Forutsigbarhet i krav og oppfølging.....	12
4.2.2	Risikoområder	13

4.3	Kategorispesifikke føringer	13
4.4	Avtaleoppfølging.....	13
5	Fagspesifikk del - Antikorupsjon	14
6	Vedlegg	14
7	Versjonshistorikk.....	15
8	Relaterte dokumenter.....	15

1 Generell del

Hensikten med policyen er å gi overordnede føringer for Sykehusinnkjøp HF sitt arbeid med samfunnsansvar. Policy skal reflektere de regulatoriske krav som påligger foretaket gjennom vedtekter, oppdrag og lovverk, standardisere krav til samfunnsansvar som benyttes i anskaffelser i foretaket, og definere forbedringsområder slik at det over tid kan føre til en høyere standard på arbeidet med samfunnsansvar.

Policyen erstatter tidligere vedtatt «Miljøpolicy for anskaffelser»¹

Sykehusinnkjøp HF har, som en av Norges største offentlige innkjøpere, et særlig ansvar for å bidra til at de negative påvirkningene knyttet til innkjøp blir minimale.

1.1 Omfang

Med samfunnsansvar menes miljø og klima, etisk handel, arbeidslivskriminalitet og antikorrupsjon.

Policyen omfatter alle divisjoner i Sykehusinnkjøp HF. Samtlige anskaffelser og oppfølging av avtaler skal være i henhold til foretakets policy for samfunnsansvar.

1.2 Ansvar

Styret i Sykehusinnkjøp HF vedtar denne policyen som en del av de styrende dokumenter for Sykehusinnkjøp HF. Policyen skal revideres årlig eller ved særlig behov. Tilhørende dokumenter holdes løpende oppdatert som en administrativ oppgave. Alle dokumenter publiseres på nett.

Helseforetakene og leverandørmarkedet inviteres til å gi innspill når policy revideres for å sikre at den er effektiv og relevant. Policyen skal møte strategiske føringer og oppdrag fra eiere og være i samsvar med gjeldende samarbeidsavtaler med helseforetakene.

1.3 Ambisjon

Sykehusinnkjøp HF skal kontinuerlig forbedre foretakets arbeid med samfunnsansvar for å tilfredstille følgende krav i stiftelsesvedtektene: «*Helseforetaket skal sørge for at anskaffelsene skje på korrekt og samfunnsansvarlig måte. Helseforetaket skal være en pådriver for etisk handel og miljøvennlige innkjøp.*»

Ambisjonen er understøttet av de regionale helseforetakene i flere oppdragsdokumenter og ved deres medlemskapsforpliktelser i Etisk handel Norge hvor alle fire regioner er medlemmer og ved at to regioner er medlemmer av Transparency International og tre regioner er medlemmer i Nettverk for miljømerket innkjøp.

Ambisjonen er også støttet av våre etiske retningslinjer vedtatt av styret 25.01.2018². Der står det: «*Sykehusinnkjøp HF er en av Norges største innkjøpsorganisasjoner og skal være ledende innen etikk og samfunnsansvar.*»

Sykehusinnkjøp HF er opprettet for å gi merverdi til helseforetakene gjennom profesjonaliserte anskaffelser og avtaleoppfølging, og sikre gevinstrealisering også innenfor samfunnsansvar.

¹ <https://sykehusinnkjop.no/Documents/Om%20oss/Samfunnsansvar/Milj%C3%B8policy.pdf>

²

<https://sykehusinnkjop.no/Documents/Om%20oss/Samfunnsansvar/Etiske%20retningslinjer%20Sykehusinnkj%C3%B8p.pdf>

1.4 Standardisering og komparative fortrinn

For at leverandører skal kunne vite hvilke spilleregler som gjelder i anskaffelsene, skal Sykehusinnkjøp HF benytte anerkjente miljømerker og offentlige kriteriesett og avtalemaler hvor dette er tilgjengelig. Forutsigbare krav gir leverandører planleggingshorisont og insentiv til å gjøre nødvendige investeringer som slike krav vil kunne utløse.

Samarbeid om miljøkrav og oppfølging i avtaleperioden sikrer nødvendig volum for gjennomslag og insentiv til innovasjon i leverandørmarkedet på områder som er viktige for sykehusene.

Sykehusinnkjøp HF skal være en aktiv deltaker og pådriver for samarbeid med andre lands innkjøpsorganisasjoner i helsesektoren for felles krav til leverandørmarkedet. Dette er særlig viktig innenfor medisinske kategorier, hvor det er få tilgjengelig merkeordninger og offentlige kriteriesett, og hvor spesialisthelsetjenesten har et komparativt fortrinn med å utvikle relevante krav.

1.5 Opplæring og ressurser

For at fastsatte policy mål kan nås og arbeidet kan utføres effektivt, er det viktig at den enkelte medarbeider har den riktige kompetansen. Generell opplæring gis gjennom foretakets introduksjonsprogram for nyansatte og det er deretter et lederansvar å sørge for tilstrekkelig opplæring og at kunnskapen vedlikeholdes. Avdeling for samfunnsansvar bistår i introduksjonsprogrammet, i generell kursing og i kategorispesifikke kurs.

Etter hvert som kategoriplaner utvikles, vil samfunnsansvar være en naturlig del av opplæringen innen hver kategori.

1.6 Kommunikasjon og rapportering

Sykehusinnkjøp HF skal ha effektive rutiner for å kommunisere om arbeidet med samfunnsansvar både internt og eksternt. Retningslinjer, rutiner og verktøy til bruk i arbeidet skal være lett tilgjengelig for medarbeidere som jobber med anskaffelser og oppfølging på foretakets intranett. Relevante dokumenter skal ligge åpent på foretakets internettsider for leverandører og andre interessenter. Dette for å sikre transparens og forutsigbarhet.

Sykehusinnkjøp HF skal rapportere relevant og korrekt informasjon til myndigheter og interessenter som etterspør opplysninger om foretakets påvirkning på samfunnsansvarsfeltet. Avdeling for samfunnsansvar har ansvar for å ivareta årlig rapport til Initiativ for etisk handel som Sykehusinnkjøp HF er medlem av. Den årlige rapporten skal behandles i ledergruppen.

1.7 Risikovurdering og aktsomhetsvurdering

Sykehusinnkjøp HF skal ha effektive og standardiserte prosesser og rutiner for å kartlegge, forebygge og begrense negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø i alle anskaffelser og avtaler.

Sykehusinnkjøp HF skal bygge sine vurderinger på FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter og OECDs retningslinjer for ansvarlig næringsliv med aktsomhetsvurderinger³ som metode. Sykehusinnkjøp HFs risikoverktøy skal ligge til grunn for risikovurderinger i alle anskaffelser.

³ <https://files.nettsteder.regjeringen.no/wpuploads01/blogs.dir/263/files/2019/01/Aktsomhetsvurderinger-for-ansvarlig-n%C3%A6ringsliv-brosjyre.pdf>

1.8 Avtaleoppfølging

Sykehusinnkjøp HF skal følge opp krav til samfunnsansvar ved en aktiv avtaleforvaltning. Dette innebærer å følge opp leverandør på produktnivå og på leverandørkjede i kontraktperioden der hvor det er særskilt høy risiko for negativ påvirkning. Avtaleoppfølging baseres på risikovurderinger.

1.9 Leverandørutvikling

Leverandørene er viktige samarbeidspartnere. Et effektivt, godt og konstruktivt samarbeid mellom Sykehusinnkjøp HF og leverandører, og med leverandørorganisasjoner, vil gi best mulig forutsetninger for å kunne nå spesialisthelsetjenestens mål innen samfunnsansvar.

Sykehusinnkjøp HF vil gjennom dialog med markedet ha riktige forutsetninger til å stille relevante krav i anskaffelser og åpne for forbedringer og innovasjon på områder som er viktige for helseforetakene.

Obligatoriske krav skal ikke stilles uten kjennskap til markedssituasjonen og markedsanalyser skal brukes som grunnlag for å stille krav i anskaffelser. Dialog med leverandørmarkedet er særlig viktig i arbeidet med samfunnsansvar for å ivareta Sykehusinnkjøp HF's pådriverrolle.

1.10 Kategoriarbeid

Sykehusinnkjøp HF etablerer kategoristyring og i arbeidet med de ulike kategoriene vil utviklingen av krav til samfunnsansvar spisses til den enkelte kategori. Sykehusinnkjøp HF starter arbeidet med å utvikle kategoriplaner 01.02.2022.

1.11 Gevinstrealisering

Gevinstrealisering og rapportering skal integrere besparelser for miljø og klima på linje med kostnadsbesparelser slik at eksempelvis eventuelle høyere materialkostnader tas høyde for gjennom synliggjøring av miljøbesparelser. Gevinster innen etisk handel og akrim skal også synliggjøres. Sykehusinnkjøp HF vil starte jobben med å utvikle en metode for å synliggjøre miljø- og samfunnsansvarsgevinster gjennom anskaffelsen. Dette gjøres i samarbeid med de regionale helseforetakene og aktuelle statlige instanser som f.eks. Direktoratet for forvaltning og økonomi (DFØ)

2 Fagspesifikk del - miljø og klima

Sammen med helseforetakene og leverandører arbeider Sykehusinnkjøp HF for en bærekraftig og pasientsikker spesialisthelsetjeneste. Å jobbe forebyggende med miljø- og klimahensyn er for Sykehusinnkjøp HF en måte å bidra til å redusere de økende helseproblemene med global oppvarming og forurensing, samt tap av artsmangfold.

Sykehusinnkjøp HF skal prioritere produkter med lavt karbonavtrykk og uten helse- og miljøskadelige stoffer, i tråd med regjeringens handlingsplan for sirkulær økonomi. Sykehusinnkjøp HF skal støtte opp om anerkjente miljømerker og ta i bruk offentlige kriteriesett for å sikre standardisering i offentlig sektor. Dette skal gjøres i tett samarbeid med medisinfaglige miljøer.

2.1 Hovedprinsipper

Sykehusinnkjøp HF har noen hovedprinsipper som skal følges. Det er følgende:

- Det skal stilles miljøkrav i alle anskaffelser hvor det er relevant.
- Risikovurderingen er en sentral del av prioriteringer innen det å sette miljøkrav.
- Miljøkrav skal stilles som minstekrav hvor det er mulig, for å sikre ønskede egenskaper, eller som kontraktskrav (som skal innfris en gitt tid inn i avtaleperioden), for å modne markedet.
- Miljøkrav som tildelingskriterium benyttes kun hvor det er usikkert om og hva markedet kan levere, som et signal til markedet om kommende minstekrav, eller i anskaffelser hvor det er aktuelt å rangere innovasjon i løsningen fra tilbydere.
- Er det relevante miljøkrav, og dette ikke tas inn i andre trinn i anskaffelsen, skal dette vekt minimum 30 prosent.
- Ledetider og nivå på minstebestilling påvirker leverandørers mulighet til å få til en klimasmart logistikk-løsning. Det bør diskuteres spesifikt i anskaffelser.
- Miljøkrav og -kriterier som forutsetter oppfølging i avtaleperioden skal følges opp av avtaleforvaltning, i samarbeid med avdeling for samfunnsansvar. Dette baseres på en risikovurdering.

2.2 Mål

Sykehusinnkjøp HF's eiere, de fire regionale helseforetakene, har i 2021 satt felles miljø- og klimamålene for spesialisthelsetjenesten. Her er de nasjonale miljømålene og FNs bærekraftsmål dekket opp. Det er to viktige mål som er satt som Sykehusinnkjøp HF skal bidra til oppnåelse av. Dette er at de regionale helseforetakene og helseforetakene oppnår en karbonnøytral verdikjede innen 2045 og at 75 % av alle produkter på avtale er uten helse- og miljøskadelige stoffer innen 2030. Det sistnevnte målet støttes også gjennom eiernes forpliktelse til å øke andel miljømerkede varer og tjenester år for år, gjennom tre av regionenes medlemskap i Nettverk for miljømerket innkjøp.

De resterende mål er videreført fra «Miljøpolicy for anskaffelser» som ble vedtatt i 2021 og erstattes av denne policy for samfunnsansvar:

2.2.1 Miljømerker

Sykehusinnkjøp HF skal, hvor det er tilgjengelig, alltid benytte miljømerker type I (ISO 14024), dvs. merker som er livsløpsbaserte tredjepartsmerker og med det sikrer effektive miljø- og klimakrav.

For å sikre ønskede egenskaper, skal miljømerker type I som hovedregel stilles som minstekrav eller kontraktskrav i anskaffelser hvor dette er mulig.

Benyttes tildelingskriterium, skal det gis lavere score til miljømerker som er mindre relevante eller omfattende.

Sykehusinnkjøp HF skal stimulere til at flere produkter og tjenester kan og blir miljømerket, gjennom samarbeid med sekretariater til merkeordninger og leverandørmarkedet.

Miljømerker type I er dekkende for Spesialisthelsetjenestens restriksjonsliste.

2.2.2 Substitusjon av helse- og miljøskadelige stoffer

Sykehusinnkjøp HF skal stille forutsigbare kjemikaliekrav i tråd med regelverket for medisinsk utstyr ([MDR⁴](#)) og [EUs kjemikaliefordning](#) REACH⁵. Sykehusinnkjøp HF skal, som del av føre-var-prinsippet, begrense kjemikalier som møter kriteriene i REACH for å bli identifisert som SVHC-stoffer, men som fortsatt ikke er regulert.

På bakgrunn av dette, skal Sykehusinnkjøp HF utarbeide- og revidere Spesialisthelsetjenestens restriksjonsliste over helse- og miljøskadelige stoffer og -materialer, som skal benyttes i relevante anskaffelser i de medisinske kategoriene. Det er særlig viktig i pasientnære og ansattnære kategorier.

Sykehusinnkjøp HF skal samarbeide med de medisinske fagmiljøene om utprøving av alternative produkter uten helse- og miljøskadelige stoffer og materialer for substitusjon i avtaleperioden og i forbindelse med anskaffelser.

Sykehusinnkjøp HF skal samarbeide med sammenlignbare innkjøpere for å sikre standardisering bak metodikken for kjemikaliekrav i tilsvarende anskaffelser.

2.2.3 Sirkulær økonomi

Sykehusinnkjøp HF skal i alle anskaffelser vurdere om det kan stilles krav som gir leverandører insentiv til å gjøre produktet eller tjenesten mer sirkulær, og bistå helseforetakene i å holde ressurser i et kretsløp der gjenbruk og resirkulering fører til mindre behov for å ta ut nye råvarer.

Sykehusinnkjøp HF skal benytte miljømerker type I som et verktøy for sirkulær økonomi, i tråd med den nasjonale strategien for grønn, sirkulær økonomi.⁶

Sykehusinnkjøp HF skal legge inn forbehold i aktuelle anskaffelser at estimerer på innkjøpsvolum kan nedjusteres dersom helseforetakene har mulighet til å anskaffe brukt fra annet hold.

2.2.4 Miljøledelse

Krav om sertifisert miljøledelse skal vurderes i anskaffelser hvor det står i forhold til ytelsen som leveres. I hovedsak vil dette gjelde tjenesteleverandører. Kravet bør benyttes når det er viktig at leverandøren har et operativt miljøledelsessystem fra kontraktsstart.

For leverandører av varer, kan det vurderes å stille krav på fabrikknivå for utvalgte produkter.

⁴ <https://www.medical-device-regulation.eu/2019/07/23/annex-i-general-safety-and-performance-requirements/>

⁵ <https://echa.europa.eu/da/regulations/reach/understanding-reach>

⁶ <https://www.regjeringen.no/contentassets/f6c799ac7c474e5b8f561d1e72d474da/t-1573n.pdf>

2.3 Kategorispesifikke føringer

Sykehusinnkjøp HF skal sikre at spesialisthelsetjenestens felles miljø- og klimamål er en integrert del av relevante kategoriplaner og at det lages verktøy som ivaretar dette.

For kategoriene som er dekket av spesialisthelsetjenestens felles klima- og miljøindikatorer skal det hentes inn nødvendig data for å kunne rapportere i ønsket omfang og hyppighet.

For anskaffelser innen bygg og eiendom, skal «Grønt sykehus Prosjektrapport II – Miljø- og klimatiltak innen bygg og eiendomsforvaltning i spesialisthelsetjenesten»⁷ ligge til grunn for miljøkrav og -kriterier. Anskaffelser innen «byggningsartikler» og «bygg og eiendomsdrift, forbruksmateriell, annet» skal be om EPD (Environmental Product Declaration) som dokumentasjon.

2.4 Avtaleoppfølging

Miljøkrav og -kriterier som forutsetter oppfølging i avtaleperioden skal følges opp av avtaleforvaltning, i samarbeid med avdeling for samfunnsansvar.

⁷ <https://helse-nord.no/Documents/Styret/Styrem%C3%B8ter/Styrem%C3%B8ter%202013/20131127/Styresak%20131-2013%20Det%20nasjonale%20milj%C3%B8-og%20klimaprojektet%20E2%80%93%20rapport%20fr%C3%A5%20delprosjekt%20Bygg%20og%20milj%C3%B8,%20vedlegg%201.pdf>

3 Fagspesifikk del - arbeidslivskriminalitet og sosial dumping

Bekjempelse av arbeidslivskriminalitet (akrim) og sosial dumping er en viktig del av Sykehusinnkjøp HFs oppdrag for ivaretagelse av samfunnsansvaret. I et arbeidsmarked preget av å redusere kostnader til arbeidstakere, er risikoen stor for utnyttelse av sårbare arbeidstakere. I et mer globalisert og mobilt arbeidsmarked er det særlig immigrasjonsarbeidere som blir utnyttet. Ved å unnlate å stille krav og følge opp akrim og sosial dumping, kan man bidra til å undergrave velferdssystemet ved at kriminelle utnytter et tillitsbaserte system. Sykehusinnkjøp HF har i oppdragsdokumenter i 2017, 2018⁸ og i 2020 fått særskilte føringer om å jobbe med arbeidslivskriminalitet og sosial dumping.

Konsekvensene av arbeidslivskriminalitet og sosial dumping vil være at arbeidere ikke får de goder de har krav på, og samfunnet går glipp av verdiskaping og inntekter – skatter og avgifter. For Sykehusinnkjøp HF kan dette bety at man ikke får til likebehandling av leverandører og dermed ikke får riktig vinnere av en anbudskonkurranser grunnet en urettmessig fordel for de useriøse. Nasjonale undersøkelser viser at det økonomiske omfanget av arbeidslivskriminalitet i Norge var minst 28 milliarder⁹ norske kroner i 2015.

3.1 Hovedprinsipper

Sykehusinnkjøp HF har noen hovedprinsipper som skal følges. Det er følgende:

- Sykehusinnkjøp HF skal være transparente og forutsigbare. Kontraktskrav skal baseres på kontraktsmal¹⁰ fra DFØ og andre anerkjente kilder.
- Kravene skal være tilpasset den aktuelle kategorien/bransjen, slik at de treffer best mulig de reelle utfordringene på disse områdene og er kjente for bransjen.
- Risikovurderingen er en sentral del av prioriteringer i kravsetting og oppfølging av arbeidslivskriminalitet og sosial dumping og skal baseres på risikovurderinger.
- I risiko- kategorier/-varegrupper som forutsetter oppfølging i avtaleperioden, skal anskaffelsen alltid følges opp, minimum med Sykehusinnkjøp HFs egenrapporterings skjema.
- Avdeling for samfunnsansvar kan støtte avtaleforvaltning med oppfølgingen.

3.2 Mål

Det er satt et overordnet mål for arbeidet mot arbeidslivskriminalitet og sosial dumping i Sykehusinnkjøp HF.

Dette er:

«Lovlige og ordnede arbeidsforhold i alle tjenestekontrakter, og i tjenesteelementer i vareanskaffelser der det er relevant.»

⁸ Oppdragsdokument 2018: «Offentlige oppdragsgivere har som innkjøpere av varer og tjenester et særskilt ansvar for å motvirke arbeidslivskriminalitet. Det forventes at offentlige virksomheter går foran i arbeidet med å fremme et seriøst arbeidsliv. Ved tildeling av oppdrag og i oppfølging av inngåtte kontrakter, skal helseforetaket sikre at deres leverandører følger lover og regler. Helseforetaket skal i årlig melding redegjøre for resultater fra oppfølging av inngåtte kontrakter, og hvordan virksomhetens anskaffelser er innrettet for å gjennomføre dette hensynet.»

⁹ <https://www.arbeidslivet.no/Arbeid1/Sosial-dumping/A-krim-unndrar-rundt-28-milliarder-kroner-i-aret/>

¹⁰ <https://anskaffelser.no/nb/verktov/maler-ogsa-kontrakt-og-avtalemaler/kontraktskrav-lonns-og-arbeidsvilkar>

3.2.1 Forutsigbarhet i krav og oppfølging

Arbeidet i Sykehusinnkjøp HF mot arbeidslivskriminalitet og sosial dumping er basert på «Veileder om krav til lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter»¹¹ fra Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ). Sykehusinnkjøp HFs kontraktskrav for arbeidslivskriminalitet og sosial dumping og egenrapporterings skjemaet som anvendes, er basert på DFØs kontraktsmal og andre anerkjente kilder. Avdeling for samfunnsansvar utvikler kravsett for bruk i anskaffelsene med tilpasninger for ulike typer anskaffelser basert på anerkjente kilder. Både kravsett og egenrapporterings skjema ligger i Medulla og vedlikeholdes av avdeling for samfunnsansvar.

3.2.2 Risikoområder

Det vil være innkjøpsgrupper og kategorier som har større risiko enn andre. Sykehusinnkjøp HFs ressurser konsentreres om tre tjenestegrupper hvor det er kjente risikoer for arbeidslivskriminalitet og sosial dumping. Dette er:

- Bygg - prosjekt
- Transport – også der transport er et relevant element i vareanskaffelser
- Eiendomsdrift - renholdstjenester

I tillegg vil det være viktig å kontinuerlig vurdere nye risikoområder, da ukjent risiko er en risiko i seg selv.

Før hver anskaffelse skal anskaffelsen risikovurderes i felles verktøy i Sykehusinnkjøp HF. Risikovurderingen er en sentral del av prioriteringen av oppfølgingen av arbeidslivskriminalitet og sosial dumping. Sykehusinnkjøp HF følger et «lav/middels/høy»-risikosystem. Lav risiko blir i liten grad fulgt opp, mens middels- og høyrisikoanskaffelser blir prioritert ved at det i konkurransen inkluderes kontraktskrav for arbeidslivskriminalitet og sosial dumping, samt egenrapporterings skjema.

3.3 Kategorispesifikke føringer

Sykehusinnkjøp HF skal sikre at mål for arbeidslivskriminalitet og sosial dumping er en integrert del av relevante kategoriplaner og at det lages verktøy som ivaretar dette.

Fokusområdet for Sykehusinnkjøp HF er i tjenestekategorier hvor tjenesten utføres i Norge, rettet mot å ivareta arbeidstakerrettigheter i tjenestekontrakter. Men det kan også være utfordringer i vareanskaffelser hvor det er et element av tjenester i sammenheng med varen.

3.4 Avtaleoppfølging

God avtaleforvaltning og kontraktsoppfølging vil være viktig for å overholde de stilte kravene, og å få utbytte av disse i markedet. Krav som ikke følges opp, kan både innebære brudd på loven for Sykehusinnkjøp HF, samt at det å bedre lønns- og arbeidsforhold i markedet ikke vil bli effektivt.

Graden av oppfølging vil måtte baseres på en prioritering av anskaffelsene. Utvelgelsen baseres på risikovurderingen som er gjennomført før- og gjennom anskaffelsen. Sykehusinnkjøp HF følger et «lav/middels/høy»-risikosystem. Lav risiko blir i liten grad fulgt opp, mens middels- og høyrisikoanskaffelser blir prioritert.

¹¹ <https://anskaffelser.no/nb/verktoy/veiledere/veileder-om-lonns-og-arbeidsvilkar-i-offentlige-kontrakter-bokmal>

Oppfølging innen akrim starter med en vurdering av leverandørs svar i egenrapporteringskjemaet, og dette danner grunnlaget for en eventuell ytterligere oppfølging. Dette kan være en mer omfattende dokumentkontroll, eller en full revisjon av leverandør. En slik oppfølging besluttes og gjøres i samarbeid med helseforetakene som eier anskaffelsene.

Oppfølging av kontrakt i avtaleperioden skal følges opp av avtaleforvaltning, i samarbeid med avdeling for samfunnsansvar.

4 Fagspesifikk del - etisk handel

Etisk handel er å fremme forsvarlige arbeids- og miljøforhold i globale leverandørkjeder. Millioner av arbeidere i global handel og produksjon opplever ekstrem overtid, helsefarlige omgivelser på arbeidsplassen og lønninger som ikke dekker bo- og matutgifter. Grove former for barnearbeid, tvangsarbeid og grovt miljøskadelig drift forekommer også. I Sykehusinnkjøp HFs vedtekter og etiske retningslinjer er det slått fast at Sykehusinnkjøp HF skal være en pådriver for arbeidet med å ivareta menneske- og arbeidstakerrettigheter i leverandørkjedene. Medlemskapet i Etisk handel Norge innebærer en forpliktelse om dette samtidig med en plikt til å rapportere årlig om arbeidet som gjøres. Sykehusinnkjøp HF har i oppdragsdokumenter i 2017¹², 2018 og i 2020 fått særskilte føringer om å jobbe med etisk handel.

4.1 Hovedprinsipper

Sykehusinnkjøp HF har noen hovedprinsipper som skal følges. Det er følgende:

- Sykehusinnkjøp HF skal være transparente og forutsigbare. Kontraktskrav skal baseres på kontraktsmal fra DFØ og Etisk handel Norge.
- Risikovurderingen er en sentral del av prioriteringer i kravsetting og oppfølging av etisk handel og arbeidet knyttet til etisk handel skal baseres på risikovurderinger.
- Når det er stilt kvalifikasjonskrav eller tildelingskriterier knyttet til etisk handel i anskaffelsen, skal anskaffelsen alltid følges opp, minimum med Sykehusinnkjøp HFs egenrapporteringsskjema.
- Avdeling for samfunnsansvar kan støtte avtaleforvaltning med oppfølgingen.

4.2 Mål

Det er satt et overordnet mål for arbeidet for etisk handel i Sykehusinnkjøp HF som pkt 6 i Sykehusinnkjøp HFs etiske retningslinjer¹³:

«Sykehusinnkjøp skal være en pådriver for etisk handel og som medlem av organisasjonen «Etisk handel Norge» er alle medarbeidere i Sykehusinnkjøp forpliktet til å jobbe for en forbedring av arbeids- og menneskerettigheter og miljø i produksjonen av varer og tjenester. Dette gjøres ved å stille etiske krav når en risikovurdering av produkt og leverandørkjeder tilsier det. Ved særlig brudd for menneskerettigheter, skal dette alltid følges opp i avtaleperioden.»

4.2.1 Forutsigbarhet i krav og oppfølging

Arbeidet med etisk handel strekker seg langt utover Norges grenser og det er særlig viktig å bygge arbeidet på internasjonale anerkjente standarder for å kunne jobbe aktivt i en global leverandørkjede. Sykehusinnkjøp HF bygger sine vurderinger på FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter og OECDs retningslinjer for ansvarlig næringsliv med aktsomhetsvurderinger som metode. Sykehusinnkjøp HF skal gjennom risikovurderinger, basert på

¹² Oppdragsdokument 2017: «Det fremgår av Meld. St. 27 (2013–2014) Et mangfoldig og verdiskapende eierskap at regjeringen forventer at selskaper med statlig eierandel arbeider systematisk med sitt samfunnsansvar, og er ledende på sine områder. Regjeringen har både generelle og mer spesifikke forventninger til selskapene på samfunnsansvarsområdet. De spesifikke forventningene er knyttet til fire tematiske kjerneområder: klima og miljø, menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og antikorrupsjon.»

¹³ <https://sykehusinnkjop.no/Documents/Om%20oss/Samfunnsansvar/Etiske%20retningslinjer%20Sykehusinnkj%C3%B8p.pdf>

produksjonsland og grad av manuell produksjonsmetode, stille krav i anskaffelser for å redusere negativ påvirkning på menneske- og arbeidstakerrettigheter i hele verdikjeden på alle produkter.

4.2.2 Risikoområder

Fokusområder for å minimere negativ påvirkning på menneskerettigheter i Sykehusinnkjøp HF's verdikjede er produkter fra lavkostland med stor grad av manuell produksjon. Sykehusinnkjøp HF har et særlig ansvar for medisinske varegrupper og prioriterer dette, men det er kjent risiko knyttet til negativ påvirkning på menneske- og arbeidstakerrettigheter også innen IKT og mat, og dette vil også få et ekstra søkelys innen etisk handel. Områder som skal prioriteres i Sykehusinnkjøp HF:

- Medisinske forbruksvarer
- Kirurgiske produkter
- IKT (hardware)
- Mat

Det er viktig fortløpende å vurdere risikoområdene og vurdere tiltak dersom risikobildet endres.

Før hver anskaffelse skal anskaffelsen risikovurderes i felles verktøy i Sykehusinnkjøp HF.

Risikovurderingen er en sentral del av prioriteringen av oppfølgingen av etisk handel.

Sykehusinnkjøp følger et «lav/middels/høy»-risikosystem. Lav risiko blir i liten grad fulgt opp, mens middels- og høyrisikoanskaffelser blir prioritert ved at det i konkurransen vurderes å ta i bruk kvalifikasjonskrav eller tildelingskriterier.

4.3 Kategorispesifikke føringer

Sykehusinnkjøp HF skal sikre at mål for etisk handel er en integrert del av relevante kategoriplaner og at det lages verktøy som ivaretar dette. Medisinske kategorier med høy risiko for negativ påvirkning, prioriteres foran ikke-medisinske kategorier da det er innen medisinske kategorier Sykehusinnkjøp har et særskilt ansvar som innkjøper til spesialisthelsetjenesten.

4.4 Avtaleoppfølging

Sykehusinnkjøp HF skal følge opp leverandører og produsenter i kontraktperioden der det er særskilt høy risiko for negativ påvirkning på menneske- og arbeidstakerrettigheter i verdikjeden.

Sykehusinnkjøp HF skal følge opp leverandører på etisk handel i alle avtaler ved å inkludere etisk handel i alle leverandørmøter. Der det er stor risiko for negativ påvirkning på menneske- og arbeidstakerrettigheter i verdikjeden, skal leverandører følges opp med minimum årlig egenrapporteringsskjema innen aktsomhetsvurderinger etterfulgt av nødvendige forbedringstiltak. I enkelte tilfeller vil det være aktuelt å følge opp leverandørkjeden tilbake til produksjonssted eller råvare, dersom Sykehusinnkjøp HF vurderer særskilt høy risiko for negativ påvirkning på menneske- og arbeidstakerrettigheter.

Oppfølging av kontrakt i avtaleperioden følges opp av avtaleforvaltning, i samarbeid med avdeling for samfunnsansvar.

5 Fagspesifikk del - Antikorrupsjon

Organisasjonens kultur, ledernes og beslutningstakeres holdninger og praksis har stor betydning for om den enkelte, og dermed foretaket, opptrer med integriteten i behold. Misligheter og korrupsjon kan ha mange former og den kan utvikle seg gradvis, fra en praksis som oppleves som smidig og hensiktsmessig i hverdagen, via snarveier og små omgåelser av rutiner og regelverk, til misligheter eller straffbar korrupsjon. Prosessen kan skje på individnivå eller utspille seg som ukultur i et miljø der årvåkenhet og kritisk sans svekkes. I en slik glidende prosess med utspring i uvaner og ukultur, kan korrupsjon finne grobunn og gjøre organisasjonen sårbar for misbruk av myndighet og posisjon eller redusere motstandsdyktigheten i møte med påvirkning eller press for å oppnå fordeler.

Sykehusinnkjøp har et eget program for å forebygge misligheter og korrupsjon. Dette er et styrende dokument på nivå 1. Formålet med programmet er å forebygge og forhindre misligheter og korrupsjon i Sykehusinnkjøp. Dette gjøres gjennom en systematisk tilnærming ved å:

- Kartlegge risikoområder
- Sørge for at regler og retningslinjer er tilstrekkelig og blir fulgt, og at opplæring blir gitt
- Iverksette kontrolltiltak for å hindre muligheten for å begå økonomisk kriminalitet
- Iverksette kontrolltiltak for å avdekke økonomisk kriminalitet
- Sørge for en godt kjent varslingskanal for kritikkverdige forhold som også ivaretar varsleren

Det vises til Sykehusinnkjøp HFs antikorrupsjonsprogram

6 Vedlegg

- Vedlegg 1: Spesialisthelsetjenestens restriksjonsliste/ Restricted Substances List (RSL)¹⁴
Vedlegg 2: Oversikt «Relevante miljømerker»¹⁵
Vedlegg 3: Medlemsforpliktelser Etisk Handel Norge¹⁶

¹⁴ <https://sykehusinnkjop.no/om-oss/samfunnsansvar#miljo-og-klima>

¹⁵ <https://sykehusinnkjop.no/om-oss/samfunnsansvar#miljo-og-klima>

¹⁶ <https://etiskhandel.no/medlemsforpliktelser/>

7 Versjonshistorikk

Dato	Versjonsnr.	Merknad til versjonen	Dokumentadministrator
15.11.2021	1.0	Miljøpolicy	GTS, TE, PUT, GH
15.11.201	0.7	Nytt dokument. Erstatte dokumentet miljøpolicy og endrer samtidig navn til Policy for samfunnsansvar og utvider området	
30.11.2021	0.8	Revidert dokument til ledergruppen	GTS
07.12.2021	0.9	Revidert dokument etter innspill fra ledergruppen	GTS
15.12.2021	1.0	Godkjent versjon ved styret	GTS

8 Relaterte dokumenter

Type	Nivå	Tittel	Undertittel
Styrende dokument	1 ekstern	Antikorrupsjonsprogram Sykehusinnkjøp HF	
Styrende dokument	1 ekstern	Etiske retningslinjer Sykehusinnkjøp HF	